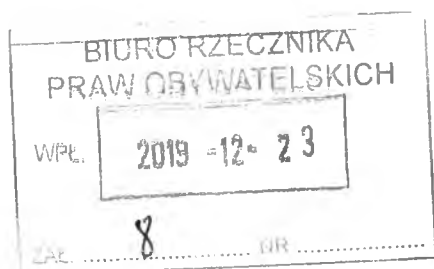

Warszawa, dnia 20.12. 2019 r.

**MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ**
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Stanisław Szwed

BON.VII.071.3.2019.UK

**Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo (znak: VII.602.6.2014.JZ) dotyczące przeprowadzonej przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wizytacji lokali obwodowych komisji wyborczych, mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych i rozważenia podjęcia działań zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw wyborczych wyborców z niepełnosprawnościami, uprzejmie informuję, co następuje.

Na wstępie pragnę podziękować na przekazany materiał wskazujący listę opisanych uchybień oraz wniosków i rekomendacji do ewentualnego wdrożenia, w celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym realizację praw wyborczych. Każda pełnoletnia osoba niepełnosprawna powinna mieć możliwość udziału w głosowaniach, na zasadzie równości z innymi wyborcami. Uregulowania prawne oraz właściwy nadzór jednostek odpowiedzialnych za organizację wyborów powinny uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych związane z umożliwieniem dotarcia przez nie do lokalu wyborczego, przemieszczania się w samym lokalu, oddaniem głosu oraz z uzyskaniem ewentualnej pomocy ze strony członków obwodowych komisji wyborczych.

W celu wyjaśnienia zagadnień leżących poza kompetencjami Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych zwróciłem się z prośbą o stanowisko do Państwowej Komisji Wyborczej, Ministra Infrastruktury oraz Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju.

Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z dnia 7 października 2019 r. (znak: ZPOW-071-33/19) skierowanym bezpośrednio do Rzecznika Praw Obywatelskich, w odpowiedzi na wyniki raportu Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, zwróciła się z prośbą o rozważenie przekazania raportów dotyczących kontroli lokali wyborczych bezpośrednio organom właściwym w sprawach dotyczących zapewnienia dostosowania lokali wyborczych do potrzeb niepełnosprawnych wyborców, w których stwierdzono niezgodne z przepisami przygotowanie lokali (w celu podjęcia stosownych działań w przyszłości). Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że z raportu Rzecznika Praw Obywatelskich nie wynika, których lokali wyborczych dotyczyła przeprowadzona kontrola, w związku z tym nie ma możliwości przekazania raportu właściwym organom wykonawczym gmin.

Dodatkowo należy wskazać, że Państwowa Komisja Wyborcza przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. pismem z dnia 14 maja 2019 r. (znak ZPOW-071-33/19) po raz kolejny przypominała wszystkim wójtom (burmistrzom, prezydentom miast), że zgodnie z art. 186 § 1 Kodeksu wyborczego jednym z należących do nich zadań jest zapewnienie na obszarze gminy (miasta) lokali dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza w powołanym piśmie wskazała wyniki z Raportu Rzecznika Praw Obywatelskich z wyborów samorządowych w 2018 r. polecając zapoznanie się z nim właściwym organom, w celu uniknięcia uchybień w nadchodzących wyborach. Ponadto zaleciła konieczność podjęcia skutecznych działań mających na celu bezwzględne przestrzeganie przez organy wykonawcze gmin wymogów w tym zakresie.

W zakresie zaleceń dotyczących uwzględnienia konieczności dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych wyborców bezpośredniej okolicy lokali wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych z dnia 31 maja 2019 r. (znak: ZPOW-071-33/19), wyjaśniała, że co do zasady nie widzi przeciwwskazań, aby delegacja ustawa do wydania rozporządzenia Ministerstwa Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 336) przewidywała obowiązek dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych również bezpośredniej okolicy lokali wyborczych. Zwracała jednak uwagę na następujące trudności. Siedziby lokali wyborczych znajdują się zwykle w szkołach lub innych obiektach użyteczności publicznej (np. ośrodkach kultury, bibliotekach), jedynie doraźnie wykorzystywanych na cele wyborcze. W związku

z powyższym może pojawić się wątpliwość, czy organy wykonawcze gmin będą w stanie zapewnić realizację postulowanego obowiązku. Część lokali znajduje się w małych miejscowościach, w których brak jest właściwej infrastruktury zapewniającej możliwość dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych bezpośredniej okolicy siedzib obwodowych komisji wyborczych. Ponadto należy rozważyć kwestie finansowe, biorąc pod uwagę częstotliwość odbywania się wyborów (średnio raz w roku) i pojawiające się przypadki przenoszenia lokali w inne miejsce tuż przed wyborami. Państwowa Komisja Wyborcza postuluje zapewnienie dostępności osobom niepełnosprawnym wszystkich budynków użyteczności publicznej, w celu systemowego rozwiązania problemu dostosowania przestrzeni publicznej dla niepełnosprawnych osób.

Minister Infrastruktury, w piśmie z dnia 30 października 2019 r. (znak: DK-2.034.5.2019) odpowiadając na przesłane zapytanie odnoszące się do zagadnienia dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych wyborców bezpośredniej okolicy lokali wyborczych oraz postulatu zwiększenia wymogów przygotowania lokali wyborczych innych niż posiadających formalny status dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych wyborców uznał, że zagadnienia te nie leżą w kompetencji Ministra Infrastruktury, wskazując ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

Minister Rozwoju w piśmie z dnia 10 grudnia 2019 r. (znak. DSB-Ia.710.1.2019.KG.1) przekazany bezpośrednio do Rzecznika Praw Obywatelskich podkreślił, że wskazane uchybienia w jego ocenie nie wynikają z braku uregulowań (w zakresie dostosowania lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), a braku nadzoru właściwych jednostek odpowiedzialnych za organizację lokali podczas wyborów, wskazując jednocześnie na potrzebę przygotowania przez Państwową Komisję Wyborczą wytycznych dotyczących problematycznych kwestii.

Realizacja praw wyborczych osób niepełnosprawnych wdraża zasadę włączenia i udziału tych osób w życiu społecznym państwa, wpływając na możliwość współdecydowania na równi z innymi obywatelami na wybór przedstawicieli władz krajowych, samorządowych oraz możliwość zabrania głosu w sprawach mających szczególne znaczenie dla państwa (np. udział w referendach). Każda informacja docierająca do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych lub do jego Biura, o barierach utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie, jest niezwykle ważna z punktu widzenia wskazania obszarów wymagających podjęcia dodatkowych działań niwelujących uchybienia. Przedstawione przez ww. podmioty wyjaśnienia wskazują na duże zaangażowanie i wysiłki

związane z próbą rozwiązania problematycznych zagadnień i poprawą funkcjonującej praktyki. W związku z wyjaśnieniami Państwowej Komisji Wyborczej dotyczącymi poważnych trudności w dostosowaniu otoczenia lokali wyborczych wynikających z ich doraźnego umiejscowienia w różnorodnych budynkach i sugestią zastosowania rozwiązań systemowych dotyczących dostosowania wszystkich budynków użyteczności publicznej (wraz z ich otoczeniem) do potrzeb osób niepełnosprawnych, należy wskazać na wprowadzone niedawno regulacje, która mogą przyczynić się do uwzględnienia tego postulatu. Dnia 20 września 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696), która zawiera regulacje nakazujące podmiotom publicznym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez stosowanie uniwersalnego projektowania lub racjonalnych usprawnień m. in. w zakresie dostępności architektonicznej. Ustawa swoim zakresem obejmuje wszystkie podmioty publiczne, które zobowiązane będą do uzyskania certyfikatu dostępności potwierdzającego spełnianie standardów dostępności.

Odnosząc się natomiast do postulatu Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego zwiększenia świadomości członków obwodowych komisji wyborczych w zakresie zaspokojenia potrzeb niepełnosprawnych wyborców, z informacji przekazanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że przed wyborami przekazuje ona wszystkim organom wykonawczym gmin niezbędne w tym zakresie informacje oraz raport Rzecznika Praw Obywatelskich opisujący stwierdzone uchybienia (w celu ich uniknięcia w przyszłości).

Na zakończenie chciałem jeszcze raz podziękować za przekazane rekomendacje oraz zapewnić, że zagadnienia związane z realizacją praw wyborczych osób niepełnosprawnych są objęte szczególną uwagą Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Z poważaniem.

Załączniki:

1. pismo Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 31 maja 2019 r. (ZPOW-071-33/19)
2. pismo Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 października 2019 r. (ZPOW-071-33/19)
3. pismo Ministra Infrastruktury z dnia 30 października 2019 r. (DK-2.034.5.2019)
4. pismo Ministra Rozwoju z dnia 10 grudnia 2019 r. (DAB-Ia.710.1.2019.KG.1)